

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS BENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoëni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer—de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gillhuis—Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herken, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Koole, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerworedjo; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansword; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wollega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: De Jood in het oordeel der oude Heidenen en der eerste Christenen. II. — Uit de Schrift: Ons Hoorren (Jac. 1:19). — Kerkelijk leven: Vragen, waarop geen antwoord komt. De quæstie van het nieuwe kerkrecht, V. Over een verandering van houding, II. De algemeene genade prijsgegeven. Nogmaals „München“. Hulp opleiding van een predikant voor Argentinië. — Stenogram uit onze Kerken. — Even parkeren: Proeve van een interview. — Pop. wetensch. schetsen: Geestelijke volksgezondheid, IV. — Opvoeding en onderwijs: Een nieuw pleidooi voor „de“ vereenvoudigde spelling, II. — Perschoon. — Kerknieuws. — Bijlage: Heideb. Catechismus, blz. 33—40.

HOOFDARTIKEL

De Jood in het oordeel der oude Heidenen en der eerste Christenen.

II.

Fel wordt het Joodsche exclusivisme door de Romeinse satire-dichters geëeseld. De Jood haat al wat niet-Jood is. Hij wijst geen vreemde den weg. Zulke klanken beluistert ge-keer op keer.

Nog ernstiger wordt de reactie. Men gelooft aan een ritueel moord, waaraan de Joden zich schuldig maken. Reeds oudere geschiedschrijvers verhalen, hoe ieder jaar een Griek gevangen wordt, die na eenigen tijd goed gevoed te zijn geofferd wordt in Jeruzalems tempel.

Men begrijpt, dat zulke verhalen weinig dienstig zijn, de sympathie voor den Jood te versterken. Naarmate het Jodendom zijn propaganda verder drijft, laat een golf van antisemitisme op. Op de Joodsche verachting voor het niet Joodsche volgt zijn verguizing door den heiden. En daarbij wordt niet met gelijke munt betaald. De Joodsche vijandschap richtte zich allereerst op de zaak van het heidendom; de reactie ontlaadt zich op den Jood zelf.

In de literatuur doet nu allerlei laster de ronde. Israël is een slavenvolk, tijdens een pest-epidemie uit Egypte verdreven. Begrijpelijk, dat het nu de vermenging met andere volken schuwt! Nadat het volk zeven dagen voortgetrokken was in de woestijn, moest het om lichamelijke ongemakken zijn reis onderbreken; dit is de sabbat geworden. Een kudde ezels heeft het, toen het dreigde om te komen van dorst, een bron geweest; daarom beelden zij Mozes af, zittend op een ezel, of vereeren zijn den ezel zelf.

Bij literaire vijandschap blijft het echter niet. Het volk gebruikt knuppels als argumenten. Vooral in Alexandrië, waar de Joden een groot en belangrijk deel der bevolking vormen, kent de haat geen grenzen. Een Joodsch gezantschap, dat bij keizer Tiberius op maatregelen daartegen wilde aandringen, werd tijdens diens bezoek aan een pasgebouwde villa gedwongen, hem van kamer tot kamer achterna te loopen, en ontving slechts enkele spottende opmerkingen over het verbod van varkensvleesch. Ondanks de verschillende keizerlijke privilegiën, die 't Jodendom had weten te bemachtigen, werden razzia's op de Joden meestal oogluikend toegelaten. Straks worden de Joden niet slechts uit Rome verdreven, maar wordt hun zelfs de toegang tot Jeruzalem zelf ontzegd.

Dan is de Joodsche propaganda tot haar einde gekomen. Zij is hopeloos mislukt. Haar doel was, de wereld te bekeeren tot het geloof in Israël's God; de reactie wordt bespotting, vijandschap, haat; en de afloop is, dat het Jodendom zich terugtrekt in de synagoge, om onopgemerkt zijn bestaan te rekken. Men bekeert niet meer, maar berekent het aantal letters der Schrift.

Dit moest, omdat het oordeel van Griek en Romein anders uitgevallen was, dan de Jood had vermoed. En dit oordeel moest zoo uitvallen, omdat de Jood niet slechts zelf Jood wilde blijven,

doch anderen ook Jood, of eigenlijk dit nog niet eens, Jodengenoot, Jood van den tweeden rang, wilde maken. De aansluit wakte ergernis, de ergernis haat.

Scherp steekt tegen het heidendom oordeel over den Jood dat der kerk af. Van meet af aan is de kerk met nauwe banden aan het Jodendom verbonden geweest. Zij belijdt den God Israëls, niet slechts als het Opperwezen, maar als een persoonlijk God. Zij gelooft, dat deze God Zich in het Oude Testament heeft geopenbaard, en dit Oude Testament nog steeds, ook voor haar, juist voor haar, het Woord Gods is. En bij dit alles komt, dat de apostelen, de zuilen der kerk, van Joodschen stam zijn, ja Christus Zelf naar het vleesch uit Abraham is. Ook wanneer de kerk straks bijna uitsluitend door christenen uit de heidenen gevormd wordt, vergeet zij haar geschiedenis niet.

In het oog der heidenen heeft de kerk een tijdlang als Joodsche sekte gegolden. Met hoeveel bezwaren de losmaking der kerk van het Jodendom gepaard ging, toont het boek der Handelingen. Er is binnen de kerk een richting, die de heidenen eerst tot het Jodendom wil doen overgaan, voor zij christen kunnen worden.

Het spreekt daarom vanzelf, dat de beoordeeling van den Jood in de kerk veel gunstiger, veel milder is, dan in de heidenwereld. Hoe groot b.v. voor den apostel Paulus het gevaar geweest mag zijn, renegatenhaat te koesteren, dat dit allerminst het geval geweest is blijkt uit de liefdevolle wijze, waarop hij over zijn broeders naar het vleesch spreekt; hij zou zelf wel voor hen verbannen wenschen te zijn van Christus; hun ongelooft is hem groote droefheid, gedurige smart (Rom. 9:2v.). En deze toon blijft heerschen, ook bij de lateren. De brief van Barnabas is wel een van de ernstigste pleidooien, die in de eerste eeuwen der christelijke kerk tegen de Joden zijn gericht. Toch blijft de toon christelijk; de Jood wordt niet belasterd; niet bespottelijk gemaakt. Ook het godsdienstgesprek van den apologete Justinus met den Jood Trypho is waardig van vorm. Merkwaardig te zien is, hoe de kerk erop reageert, wanneer het heidendom antisemitisme tot haar tracht door te dringen door middel van de sekten van Marcion en de Gnostiek.

Bij alle onderlinge verschillen hebben Marcion en de Gnostiek dit gemeen, dat zij de kerk van het Oude Testament hebben willen losmaken. De God van het Oude Testament is niet de Vader van Christus. Israël is niet het uitverkoren volk van den waren God geweest. De ceremoniën van de Oude Bedeeeling hadden niet de minste betekenis, en Israël's geschiedenis was er een van doorlopende ongerechtigheid. De Oudtestamentische offers verrieden Gods bloeddorstigheid, de besnijdenis Zijn minderwaardigheid; Mozes was een doodslager, Salomo een wellusteling.

Beslist werd deze beschouwing over het Jodendom door de kerk afgewezen. Zij heeft het heidendom antisemitisme niet aanvaard. Krachtig, hoewel meermalen op wonderlijke wijze, heeft zij het Oude Testament verdedigd. Israël's verleden hield zij hoog, en ten opzichte van zijn tegenwoordig bestaan heeft zij zich voor alle verachting gewacht; zelfs schijnt hier en daar nog op een bekeering van Israël ten laatste te gehoopt te worden.

Toch hebben Marcion en de Gnostiek de kerk voor problemen gesteld. Zij werd aan Israël's verleden allereerst herinnerd. Kon zij dit verleden voor haar rekening nemen? Kon de geschiedenis van het Joodsche volk ten voorbeeld gesteld worden?

Er zijn kerkvaders, die een vrij behoudend standpunt innemen. Men spreekt uit, dat daar, waar het Oude Testament zelf geen afkeurend oordeel geeft, onzerzijds geen critiek op haar plaats is.

Over den doop.

Wel kan men Sacrament door Bondzegel vertolken, en in dien zin zeggen, dat de Doop het bondzegel van de wedergeboorte is, gelijk Paulus den Doop het bad der wedergeboorte noemt. Maar dan is bedocht, niet het zegel dat op de wedergeboorte wordt gezet, maar het zegel op Gods belofte door het sacrament der geboorte, gelijk het Avondmaal het zegel zet op Gods belofte door het sacrament der voeding. Zie art. 27 van onze Belijdenis.

Maar het Sacrament als zegel kan nooit anders dan een zegel op de belofte Gods zijn. Noodig niet omdat die belofte in zich zelf onzeker zijn, maar omdat ze voor ons zoo vaak waggelen door de zwakheid van ons geloof. Van die zijde bestaat dus de sterking van geloof hierin, dat God in het Sacrament nogmaals het zegel op zijn belofte geeft.

Het zegel op de wedergeboorte geeft uitsluitend de Heilige Geest in de geloofsverzekering, gelijk ons dat in 2 Cor. 1:22, Ef. 1:13 en elders geleerd wordt.

Dr A. KUYPER.

„De Heraut“, No. 798, 19 Maart 1898.

Naar den geest des tijds zoekt men bij verschillende gebeurtenissen van Israël's verleden (Lot en zijn dochters) een allegorische verklaring. Over het algemeen luidt echter het oordeel scherp. Israël's geschiedenis is zeer zeker een beschrijving van veel zonde. Tegen een duisteren achtergrond komen slechts enkele lichtgestalten uit. Terecht hebben de profeten steeds over Israël moeten klagen. 't Is een volk, in ongerechtigheid verhard. Onbegrijpelijk, dat God het zoo lang heeft willen dragen. Hij kon dit slechts doen in Zijn lankmoedigheid. Het Joodsche volk was zelf zijn bestaan niet waard.

En bij al de zonde van vroeger is tenslotte de verwerping van Christus gekomen. Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen; zij hebben den Rechtvaardige gedood (Joh. 1:11; messiaansche verklaarde profetieën van Jesaja en Jeremia). Daarin is aan de Joodsche ongerechtigheid de kroon opgezet; Israël's misdadigheid is nu ten toppunt gekomen.

Doch nu is Israël tevens van al zijn vroegere voorrechten verbeurd verklaard. Ondanks alles waren de Joden eertijds inderdaad het volk Gods; nu echter heeft de kerk Israël's plaats ingenomen. Zij is Israël's erfgenaam, en wat nu nog Israël heet, is Israël niet meer. De belofte geldt slechts de kerk; de Joden vormen een partij, een sekte, een groep menschen, die een doelloos bestaan leiden. De evangelist Johannes stelt de Joden tegenover Christus en Zijn discipelen; de onbekende auteur van den brief van Barnabas spreekt over hen als „die menschen ginds“; en latere schrijvers behandelen het tegenwoordige Joodsche volk als een quantité négligeable. Israël heeft betekenis gehad; het is thans deze betekenis volkomen kwijt.

Op twee punten blijkt het oordeel der eerste christenen over den Jood van dat der oude heidenen dus geheel verschillend te zijn.

Ten eerste belijdt de kerk, dat Israël voorheen drager van de Openbaring Gods is geweest; ten tweede, dat de Jood van dit bijzondere voorrecht geheel vervallen verklaard is sinds den dood van Christus.

De Hellenist erkent, voorzover hij zijn liberaal standpunt getrouw blijft, wel iets goeds in het Jodendom; door zijn geschiedschrijvers laat hij zich vertellen, dat de wijsgeer Pythagoras zelfs indertijd Jeruzalem bezocht heeft en het „orakel“, dat zich daar in den tempel bevindt; en indien er iets geestelijks is in de Egyptische Sarapis-verering, waarom dan niet in den Joodschen eeredienst? Wanneer de Jood echter meent, alleen God te kennen, alleen Gods volk te zijn, is dit zinloze hoogmoed, bespottelijke dwaasheid; te denken, dat dit Jodenboek, saamgeflanst van in een uithoek van Palestina bijeengekropen Joden, Gods Woord is! roept Celsus uit. Het is zelfs te dwaas, om het allegorisch te verklaren! En wanneer de

Jood hoog opgeeft van het zoogenaamd oorspronkelijk karakter ervan, mag hij wel bedenken, dat het meeste ook elders wel te vinden is, lang voordien teboekgesteld en ingevoerd!

De kerk maakt wel onderscheid tusschen Israël als volk en dalgene wat God aan Israël schonk. Voor Israël als volk heeft zij weinig goede woorden over; zijn geschiedenis is een aaneenschakeling van ongerechtigheid. Toch was Israël Gods volk. Hunner is de aanneming tot kinderen, en de heerlijkheid en de verbonden, en de wetgeving, en de dienst van God, en de beloftenissen; ja, gaat de apostel Paulus verder, welker zijn de vaderen, en uit welke is Christus, zooveel het vleesch aangaat, dewelke is God, boven allen te prijzen in der eeuwigheid... (Rom. 9:4v.). Ongetwijfeld, de positie welke Israël voorheen bezat is niet te vergelijken met die van andere volken. Dit is het eerste groote verschilpunt.

Het tweede is, dat de Griek en Romein het Israël van vroeger gelijkstelt met het Jodendom van thans, maar de kerk in Israël's geschiedenis de groote breuk ziet, doordat het volk Christus heeft verworpen.

Omdat het heidendom in den Jood van zijn dagen nog steeds den Israëliet van vroeger ziet, neemt het gruwelijken aanstoot aan de Joodsche propaganda, lastert en haat en vervolgt het het Jodendom. Zijns ondanks erkent de heiden een zeker voorrecht, dat den Jood eigen is of was. De Jood is hem iets bijzonders, een element, dat geïsoleerd moet worden.

Maar de kerk behoeft geen laster; zwaarder onrecht dan wat Christus aangedaan werd, is niet denkbaar. Zij zal den Jood echter niet vervolgen, zelfs niet haten; in plaats van aanstoot aan hem te nemen, bewijst zij barmhartigheid, en zoekt zij de bekeering van Israël. De Jood heeft zijn voorrechten immers verloren; er is nu eigenlijk geen verschil meer tusschen Jood en heiden, beiden zijn even beklagenswaardig; de apologet Aristides stelt de zaak zelfs zoo, dat de Joden afstammen van een zekeren Abraham...

Het antisemitisme van de oude wereld ging uit van een verkeerd begrip van de uitzonderingspositie, welke de Jood voorheen heeft mogen innemen. Men verstond deze uitzonderingspositie zelf verkeerd, en meende vervolgens, dat de Jood haar nog innam. Nog in onze dagen zijn dit de beide groote vergissingen, waardoor een nieuw heidendom zich kenmerkt, en tot Jodenhaat laat voeren. Laten wij ons ervoor wachten, te licht over Israël's verleden, en te ernstig over Israël's heden te denken; aan het Joodsche praerogatief van eertijds mogen wij geen afbreuk doen, maar tegelijk moeten wij bedenken, dat dit praerogatief onherroepelijk tot het verleden behoort. Het principe, door de kerk van meet af geleerd, is, dat zooveel onderscheid als eens tusschen Jood en heiden bestond, zoo weinig verschil er thans is. Wie dit principe trouw blijft, gaat ook in onze dagen veilig.

Vreeland.

J. L. KOOLE.

UIT DE SCHRIFT

Ons Hóóren.

„Een iegelijk mensch zij rasch om te hooren, traag tot spreken, traag tot toorn.“

Jac. 1:19.

Het leven van den Christen moet zijn een leven van welbewuste, eerlijke, ootmoedige Woord-aanvaarding.

Daartoe wekt Jacobus zijn lezers nadrukkelijk op, wanneer hij schrijft: „Een iegelijk mensch zij rasch om te hooren, traag tot toorn, want de toorn des mans werkt Gods gerechtigheid niet. Legt daarom af alle vuilheid en overvloed van boosheid en ontvang met zachtmoedigheid het Woord, dat in u geplant wordt, dat uwe zielen kan zalig maken.“

Nu behoeft het geen breed betoog, dat het in deze woorden metterdaad om Woord-aanvaarding gaat.

Weliswaar heeft men dit meer dan eens bij de verklaring van dit Schriftgedeelte voorbij gezien. Men maakte vers 19 en 20 geheel los van wat voorafging en wat volgde en vooral zich beroepende op het „een iegelijk mensch“, waarmee deze verzen beginnen, vond men hier weinig meer dan een zeer algemeenen regel, waarmee ieder mensch in de onderlinge conversatie zijn nut kon doen.

Jacobus zou hier niet zoozeer spreken als dienstknecht van God en van den Heere Jezus Christus (1:1), maar de geest van den Sprekendichler en Prediker zou hem hier slechts lessen van praktische levenswijsheden hebben doen ten beste geven. Wat hij bedoelde zou dan ten naaste bij neerkomen op den inhoud van het bekende spreekwoord: Spreker is zilver, zwijgen is goud.

Nu stemmen wij toe, dat — stel deze opvatting ware juist — ook zoo dit woord allerminst waardeeloos zou zijn.

Wat zou er onder de menschen, niet alleen buiten, maar ook in de Kerk, véél gewonnen zijn, wanneer ieder op de plaats waar God hem stelde, zich gebonden gaf onder deze gulden trias: „Snel om te hooren, traag om te spreken, traag tot toorn“. Wat een wereld van spanningen en conflicten, van krenking en leed zouden wij elkander niet kunnen besparen, wanneer „een iegelijk mensch“ zich eens radicaal tot deze houding van nuchtere levenswijsheden bekeerde.

Toch: deze opvalling is niet juist.

Zij put in geen enkel opzicht dit woord van Jacobus uit; ze raakt het slechts heel, heel vluchtig even bij den buitenkant aan.

Hier is méér dan een simpel moraliseerend lesje. Het gaat hier heusch niet enkel over de houding van een Christenmenschen ten aanzien van de bloot-alledaagsche conversatie onder de menschen.

Dat komt elders in dezen brief aan de orde.

Het gaat hier zéér beslist over onze houding tegenover het Goddelijke spreken, tegenover het Woord, dat uit Zijn mond uitgaat en daarleggen-over moet onze houding zijn: negatief: traag tot spreken, traag tot toorn, afleggen van alle vuilheid en boosheid; positief: snel om te hooren en met zachtmoedigheid het Woord aanvaarden, dat in ons geplant wordt.

Wij moeten rasch zijn om te hooren. Op de vleugelen van heilbegeerte en dank moeten wij toescellen om dat Woord te hooren.

Wij moeten traag zijn om te spreken. Eigen denken, eigen willen moet het zwijgen opgelegd en geen haastig verweer van zelfhandhaving twisten in tegen dat Woord van God. Er moet een luisteren zijn, dat eigen spreken het zwijgen oplegt.

En nooit worde het een spreken tegen dat Woord in. De Christen zij traag tot toorn. Hij geve in zijn binnenste geen plaats voor een geest van critiek en loorne niet, in de onbezonnenheid van een ontstoken geest, in naam van het woord des menschen tegen het Woord.

Dat alles woelt óp uit de vuilheid en boosheid van den ouden mensch, die Gods spreken niet verdraagt en zich in eigen-wijsheid en eigen-zinnigheid tegen dat Woord verzet. Dat alles worde als een hinderlijk zondekleed afgelegd.

Er zij een ontvangen, een aanvaarden van het Woord.

Dat beteekent niet, dat ge er lijdelijk op te wachten hebt tot het komt en of het komt.

Het is er.

Het spreekt in de Schrift.

Het komt tot u in de ambtelijke bediening des Woords.

Het is in u, als ge waarlijk zijt, wat ge heet. God heeft u door dat Woord gebaard. Gij zijt wedergeboren als uit onvergankelijk zaad. Het is u ingeplant en wil met heel uw zijn samengroeien. Het zaad grijpt naar den bodem, de bodem naar het zaad. Gij hebt eraar te grijpen. Ge zult het niet weerstaan door een traag en vadsig, door een dor en mechanisch hooren en nog minder door uw gesprek voort te zetten in de haast des vleesches, dat opgaat in de dingen, die gezien worden en jachtig vliedert van bloem tot bloem.

Ge zult niet weerstaan door het Woord te bedillen in een zucht van critiek of door het humanistisch te falsoneeren naar uw zin en denkwijze.

Gij zult het aanvaarden.

Hij spreekt: Hij, de Heere uw God, Die ten diensthuije u uitleidde; Hij, de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.

Daarom zult ge het ook aanvaarden in zachtmoedigheid. Dat is: nederig, deemoedig, ootmoedig, gewillig; niet met legenzin en wrevel, maar hunkerende naar Gods heil.

Gij zult het ontvangen in geloof.

Woordaanvaarding.

Jacobus' opwekking is vandaag niet overbodig.

Is er in het kerkelijk samenleven niet een ontstellende traagheid om te hooren en een pijnlijke snelheid om te spreken?

Broeit er niet een „toorn“, waarin men zich laat gaan?

Is er niet een groeiende schare, die de onderlinge bijeenkomsten nalaten en stuiten we soms niet op een zoo critische instelling op den dienst des Woords, dat van een onbevange luisteren-naar-den-HEERE nauwelijks sprake kan zijn?

Ook is er soms meer een hooren naar den mensch, die Gods Woord uitdraagt dan naar het Woord-zelf.

Ook is er in het persoonlijk leven zooveel onbestreden zonde.

Zooveel toegeven tegen het Woord in, aan het bedenken des vleesches.

Dan is er geen innerlijke Woord-aanvaarding.

Geen samengroei met het Woord.

En daardoor een verkwijnen in magerheid van ziel.

Ziet toe en hoort.

Weest rasch om te hooren.

Traag tot spreken.

Traag tot toorn.

En weest zalig zijn, die Gods Woord alzo hooren!

E.

J. VAN HERKSEN.

KERKELIJK LEVEN

Vragen, waarop geen antwoord komt.

We hebben in onze voorgaande artikelen de verbonds-wraak gehandhaafd als essentieel bestanddeel van de verbondsstatuten, óók onder het Nieuwe Testament. En daarmee hebben we voor ons deel op heel wat vragen een antwoord gegeven; vragen, waarmee o.l. ieder verlegen blijft zitten, die de verbondswraak opbergt onder de „oudtestamentische begrippen“, waarmee dan blijkbaar vandaag niet meer te opereeren zou zijn.

VRAAG A. Eén der voornaamste vragen, die men aan dezulken zou willen en moeten stellen is deze: och wees zoo vriendelijk ons precies te zeggen, wat u onder „oudtestamentisch“ verstaat. Oudtestamentisch, dat kan beteekenen: behorende tot het eerste deel van den bijbel; het kan mitsdien óók willen aanduiden: alles, wat valt onder de periode, die in dat eerste gedeelte van de Heilige Schrift wordt geteekend. Wie het zoo opvat, zal b.v. het paradijs, de geschiedenis vóór den zondvloed, de geschiedenis na den zondvloed tot aan Mozes, de geschiedenis van Mozes' geboorte tot aan de wetgeving bij den Sinai evenzeer „oudtestamentisch“ noemen, als wat daarna komt.

Anders evenwel staat het met dezulken, die „oudtestamentisch“ noemen: hetgeen samenhangt met Israël's nationaal bestaan, met die verbondsfase dus, waarin Israël, bij den Sinai als volk Gods erkend en aangenomen, en in zijn nationale eenheid met Jahwe „ondertrouwd“, de wetten van Mozes ontvangt, tabernakel en later tempel zich met bijbehorende ceremoniëndienst ziet toegewezen, de periode van den dááromheen zich concentreerenden schaduwdienst doorleeft, en op Christus' komst in het vleesch te wachten heeft. Wie de dingen zoo construeert, die moet, wil hij niet met woorden spelen, zeggen: in de betekenissen, waarin ik het woord „oudtestamentisch“ bezig, valt het paradijs, de geschiedenis vóór den zondvloed, de geschiedenis na den zondvloed tot aan Mozes, de geschiedenis van Mozes' geboorte tot aan de wetgeving bij den Sinai, NIET onder de „oudtestamentische“ begrippen, requisieten, verbondsbedeeling, enz. enz.

Men mag over deze kwestie niet heenloopen: ze hangt met het thema der door „De Heraut“ thans verworpen verbondswraak ten nauwste samen. En daarmee niet alleen. Haar te stellen, leert óók in andere opzichten scherper nadenken en begrenzen. Denk maar aan de bekende spreekwijze, die men volgt, zoo vaak men het heeft over: „de“ bedeeeling „der“ schaduwen. Wat is dat? Hoelang duurt die „bedeeeling“? Is er maar één „bedeeeling van schaduwen“; is er maar één groep van „schaduwbeelden“? Antwoord: natuurlijk niet. De besnijdenis was er vóór Sinai; ze valt dus onder tweeërlei fase van optreden der „schaduwen“. Het offer was er vóór Sinai; het valt dus in twee termijnen onder de schaduwen. Melchizedek was priester vóór Aäron; hij valt niettemin toch óók onder de typen en voorbeelden, al verschilt hij van Levi zeer. Met den Sinai krijgen we dus niet „de“ bedeeeling van „de“ schaduwen, doch een nieuwe verbondsfase, onder oplegging van bepaalde schaduwen, en met nadere vertolking, verklaring, binding ervan.

Keeren we nu naar ons vraagpunt terug. Er zijn er, die ons voorhouden, dat de „wraak“ over de schending van het verbondsrecht „daar ergens in Leviticus“ staat; dat het „dus“ behoort tot het oudtestamentische materiaal, waarmee men doen kan als met de offers en de sabbaten, en de nieuwwaafeesten, en de wetten der andere ceremoniën: haal er een streep door; ze hebben gediend, maar ze dienen niet meer. Het is alles oudtestamentisch.

Ja, ja, vragen we: maar hoe oudtestamentisch?

Oudtestamentisch in den zin van: na-sinaïetisch (met Pinkster als eindtermijn)?

Of — oudtestamentisch in den zin van: óók vóór sinaïetisch (met gelijken eindtermijn)?

Blijkens „De Heraut“ kiest Dr Thijs vóór de eerste van die twee manieren van beantwoording der gestelde vraag. Hij zegt immers uitdrukkelijk, waarop hij het oog heeft: n.l. op het „nationaal“ (en dan volgens hem uitwendig) karakter van het verbond; op het Sinaïetisch verbond; op de Sinaïetische bedeeeling; op de periode, gedurende welke Abraham's zaad een „volk“, een „natie“ was. Op dit punt is er dus geen misverstand omtrent de bedoeling van den geadichten schrijver te vreezen.

Welnu: we komen nu met vragen. Van vragen worden men wijs. Het zijn nu vragen aan Dr Thijs als „Heraut“-schrijver.

VRAAG B. Indien de verbondswraak tot de na-sinaïetische bedeeeling behoort, was ze er dan ook in de vóór-sinaïetische?

VRAAG C. Indien gij zegt: neen: hoe verklaart u dan volgende uitspraken uit de vroegere „Heraut“, thans nog te vinden in Dr H. H. Kuyper's „Hamahdíl“, bl. 73/4:

„Ismaël wordt uit Abraham's tent verdreven, op het Genadeverbond, waartoe hij uitwendig gerekend

werd, ga. En evenz. zonde uit nadever. van de gr. slacht d. geslachten komen b. den God. deze gesl. „van nat. Genadeve. omdat de „heilg“ „geloof“ „gemeen. olijfbou.

We vraag. vandaag o. Het is ons i. twijfel liet. die haar r. bewust over. in den Bij. als verbon. zooveel we. wordt vast. onze meen. aan, die i. om broede. lijdenste. hoe het n. Heraut“ va. geen verl. oordeel is.

VRAAG. hij dus op. tegenwoord. eertijds, en. was óók i. hem willer. voor Uw n. Ge hebt d. bondswraak. geschrapt. bedeeeling. ook andere. Maar nu d. de verbond. NALÉ. inr. bedeeeling. bondsbreuk. tweeërlei. het sch. we hebber. moeite mee. achtige. niet hinder. „Heraut“-o. bondswraak. óók toen. in een boel. Maar ge z. ook ter a. het verbond. droeg. „Dat. een veruit.

We zulle. misschien. kunnen ver. b.v. bij een. in Corinthe. vragen: he. in de perle. wel zekere. Israël. Er. woonden s. deel van. argument. nationa. de in god. Maar zoud.

VRAAG. al heb ik e. tot een v. niet gesteld. testame. verstaan h. met onze. dat Ge kun. vergeleken. tische was. onberispelij. onberispelij. „Heraut“ w. nog niet, d. ik met mij.

Juist. En als w. U, Dr Thijs. redeneering. nomen in.

„De be. van WIL. vorm ge. verbonde. „de be. Testame. niet onde. heel het. deeling. maatg.